

GİRİŞ

2012 yılında vefat eden California, Berkeley Üniversitesi emekli öğretim üyesi, Sardis (Salihli) eski kazı başkanı Prof. Dr. Crawford H. Greenewalt Jr., ölmeden önce kendi şahsi kütüphanesini Ege Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü'ne bağışlamıştır. Greenie Bey' in bağışıyla oluşturulmuş olan Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Prof. Dr. Crawford H. Greenewalt Jr., Kütüphanesinde 3835 adet kitap, 1269 adet süreli yayın olmak üzere toplam 5104 başvuru eseri bulunmaktadır. Yayınların yoğunluğunu Arkeoloji ve Eskiçağ Bilimleri oluşturur. Ayrıca, Ortaçağ, Osmanlı Dönemi, Antik Dönem Botaniği, Antik Dönem Tıbbı gibi birçok farklı bilim alanının faydalanabileceği yayınların yanı sıra 16.-19. yüzyılları arasında yayınlanan nadir ve antika niteliğindeki kitapla da yer almaktadır. Kitapların sınıflandırma işlemi Library of Congress Clasification (LCC) sistemine göre yapılmıştır.

Prof. Dr. Crawford H. Greenewalt Jr.'ın vasiyeti gereği kitaplar kütüphanemizden dışarıya çıkarılmamakta, okuyucular çalışmalarını kütüphane dahilinde yapmaktadırlar.

Library of Congress Clasification Sistemi

Söz konusu sistemde kitapların konuları harflerle temsil edilmektedir. Örneğin tarih için D, sosyal bilimler için H, hukuk için K, dil ve edebiyat için P harfleri kullanılmaktadır. Bu harfler sınıflandırılma işaretleri olarak kullanılmaktadır. Belirli bir alanla ilgili eser, o alan için belirlenen sınıflandırma işareti olan harf altında o alanla ilgili eserlerle birlikte bulundurulur.

Library of Congress Clasification (LCC) sisteminde P harfi dil ve edebiyat alanındaki materyalleri ayrıntıya girmeden çok genel olarak tanımlar. P harfinin yanına başka bir harfin eklenmesiyle birlikte genelden ayrıntıya doğru alt kümeler ortaya çıkar. P harfi altında yer alan alt kümeler genel filoloji ve dilbiliminden romana kadar değişik alanlara uzanabilir. Örneğin PL harflerinin temsil ettiği alt küme içinde Uzak Doğu, Afrika, Okyanusya dilleri ve edebiyatları ile birlikte Türk dili ve edebiyatıyla ilgili eserler bulunur. Esere verilen harfler ve rakamlar o eserin konusunu tam olarak tanımladığı gibi aynı zamanda o kitabın raftaki adresidir.

Sınıflandırma sistemini daha açık bir şekilde anlatmak için A. H. Layard'ın 1849 yılında basılmış olan *Nineveh and Its Remains* kitabı örnek olarak verilebilir. Layard'ın kitabının LCC sınıflandırma etiketinde DS 70. L42 yazmaktadır. DS70 kitabın konuya göre sınıflandırma numarasıdır. D kitabın genel konusunun tarih alanı altında olduğunu gösteren sınıflandırma harfi, yanına gelen S harfi ise D'nin gösterdiği tarih alanının bir alt sınıfı olan Asya Tarihi konusuna ait olduğunu gösterir. 70 ise kitabın içeriğine göre verilen ilave kimlik numarası olarak sayılabilecek bir numara olup kütüphanede bulunan "DS" işareti altındaki diğer kitaplardan ayırmaktadır. DS'den sonra gelen L42 ise eserin yazarına göndermede bulunur. L harfi yazarın soyadının (Layard) ilk harfidir. 42 ise kütüphanecilikte cutter kuralları olarak bilinen sisteme göre yazarın soyadının L'den sonraki iki harfini gösteren rakamsal ifadesidir.

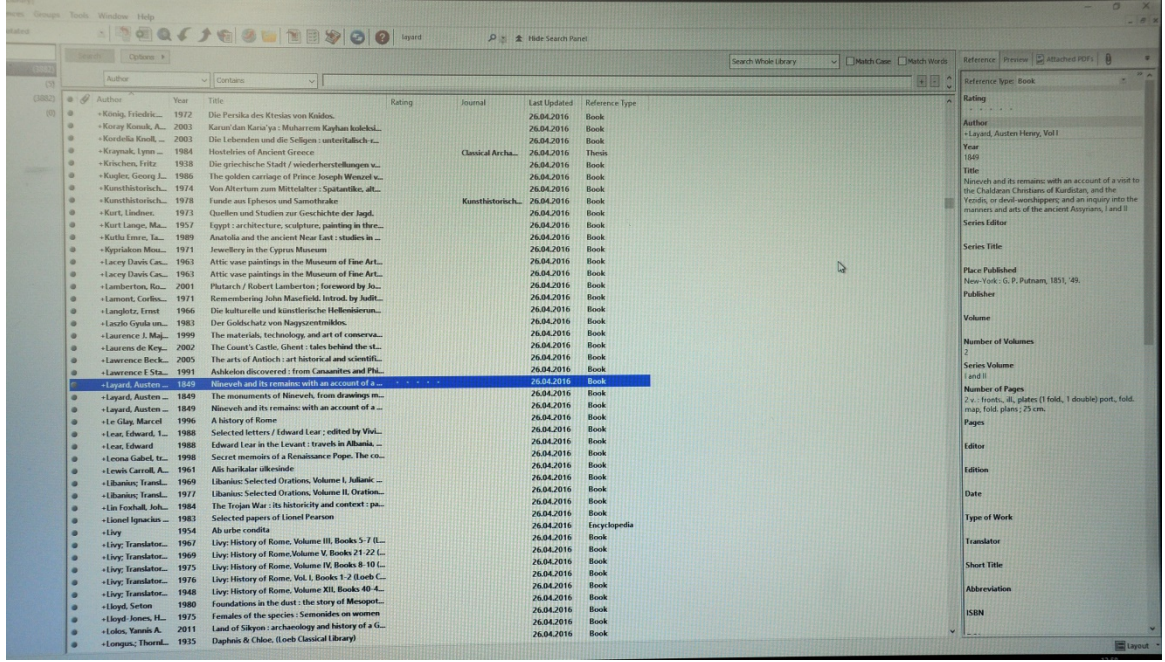

Library of Congress Clasification Sistemi Örnekler

Kitapların Bibliyografya Programı EndNot'a Kayıtları

C. H. Greenewalt kütüphanesine gelen kitapların Library of Congress Clasification (LCC) sistemine göre sınıflandırılması yapıp adres etikleri yazılırken aynı zamanda her bir kitap tek tek EndNot bibliyografya sistemine kayıtlanmıştır. Bu sistemde her bir kitabın künyesi yer alır. Sisteme kitapların ayrı ayrı yazarı, adı, basım yeri ve yılı gibi bilgiler girilmiştir ve bu sayede kütüphaneye gelen okuyucular EndNot'dan arama yaparak istedikleri kitabı kolayca bulabilirler. Aradıkları kitabın Library of Congress Clasification (LCC)

numarasını ve adını görevliye vererek kitabın kendilerine ulaşmasını kolaylıkla sağlarlar.

EndNot'a Kayıt Örneği

Crawfort H. Greenewalt Kütüphanesi’de Bulunan Kitapların Sınıflandırılması

Kütüphanedeki yayınların dağılımlarına bakıldığında; en yoğun grubun yaklaşık 1360 yayın ile “D” yani “Tarih ve Avrupa Tarihi” sınıfında olduğu görülmektedir. D grubu içinde ise en yoğun grubu yaklaşık 426 yayımla DS (Asya Tarihi) ve 404 yayımla DF grubu içerisindedir. Bir diğer yayın grubunu ise N (Güzel Sanatlar) oluşturmaktadır. Burada N (Güzel Sanatlar) içinde yaklaşık 369, NK (Dekoratif sanatlar. Uygulamalı sanatlar. Dekorasyon ve süsleme) içerisinde yaklaşık 257, NA (Mimarlık) içerisinde ise yaklaşık 212 adet yayın vardır.

A grubunda 36, B grubunda 90 kitap bulunur. A grubunda genel konular yer alırken B grubunda Antik dönem felsefesi, mitoloji, entellektüeller ve din ile ilgili kitaplar bulunur.

C grubu ve alt başlıklarında (CB-CT) antik tarih, sualtı arkeolojisi, zoo arkeoloji, yakın doğu mühürleri, Yunan ve Roma dönemi sikkeleri ve yazıtları gibi tarihe yardımcı bilimlere ait kitaplar bulunmaktadır. Bu grupta yaklaşık 139 kitap bulunmaktadır.

D grubunda yer alan 1360 kitap kütüphanenin en kalabalık bölümünü oluşturur. D-DE arasındaki bölümde antik dönemden günümüze tarih kitapları, seyahat, anı ve biyografi kitapları bulunur. DF grubu 404 kitapla D grubunun en yoğun bölümüdür. Bu bölümde Kıta Yunanistan, Adalar, Anadolu, Orta Asya antik şehirlerinde yapılan kazılara ait kitaplar bulunur. Bu bölümdeki kitap konuları çoğunlukla seramik buluntular, mimari, plastik eserler, kentlerin tarihi ve topoğrafyası üzerinedir. DS bölümünde ise Asya tarihi, nekropolisler ve ölü gömme gelenekleri, Anadolu ve Ortadoğuda yapılan kazılara ait yayınlar ağırlıktadır.

G bölümünde 93, H-M bölümlerinde 61 kitap bulunur. G-GV bölümündeki kitaplar antik dönemde spor, astronomi, botanik, yemek ve yemek kültürü, günlük hayat hakkında çalışılmış eserlerden oluşur. H-M grubunda ise antik dönemde aile yaşamı, kölelik sistemi, hukuk, müzik ve ekonomi alanlarında yazılmış kitaplar yer alır.

Kütüphanemizin ikinci en yoğun bölümü N grubudur. Bu grupta yaklaşık 1062 kitap bulunur. Bu bölümde güzel sanatlar ile ilgili kitaplar bulunur. Minos, Myken, Arkaik, Klasik, Roma, Bizans, Rönesans Dönemlerine ait sanat kitapları yer alır. Bu kitaplar hem dönemlerine hem de bölgelerine göre tasniflenmişlerdir. Örneğin kütüphanemizde bulunan Etrüsk sanatı, Assur sanatı, Urartu sanatı, Adalar, Kıta Yunanistan, Anadolu, İran sanatlarına ait kitaplar bazılarıdır. NA bölümünde mimari ile ilgili kitaplar bulunur. Antik şehirlerin sivil mimarisi, tapınak mimarisi ile ilgili konular çoğunluktadır. Mimari ile ilgili bu kitaplar Mısır, Assur, Anadolu, Yunanistan, İtalya gibi bölgelere aittirler. Ayrıca bu bölümde Mozaik eserlerle ilgili kitaplar da yer alır. Hem bölgelere hem de dönemlerine göre değişen plastik eserlerle ilgili kitaplar NB bölümünde, Resim sanatı, Duvar resim sanatı ile ilgili eserler ND bölümünde yer alır. NK bölümünde dekoratif ve uygulamalı sanatlar ve süsleme ile ilgili kitaplar bulunur. Özellikle seramik, vazo süslemesi ile ilgili kitaplar çoğunluktadır. Ayrıca bu bölümde antik dönemde altın, gümüş süs eşyaları, mühür sanatı, cam sanatı ve metal vazolara ait kitaplar bulunur.

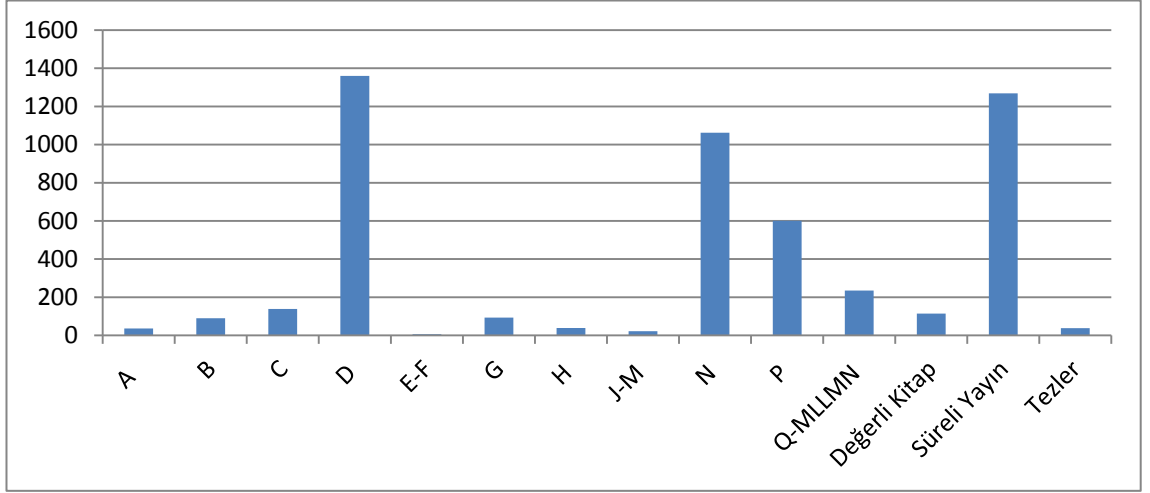

NA-NK Bölümlerinin Okuyucu Tarafından Kullanılması

PA grubunda Amerikan, İngiliz, Ortadoğu ve Türk Dili ve Edebiyatı'na ait eserler bulunur. Ayrıca bu bölümde yer alan antik yazarların İngilizce ve Türkçe çevirileri önemlidir. Özellikle antik yazarların Grekçe ve Latince'den birebir çevirilerinin yer aldığı Loeb serisinin tamamına yakını kütüphanemizin bu bölümünde mevcuttur.

Q grubunda jeoloji, botanik, doğa ile ilgili (orkideler, ağaçlar, karıncalar, böcekler, kuşlar vs.) kitaplar bulunur. R grubunda Antik dönemde sağlık ve tıp U grubunda ise Antik dönemde ordular, savunma sistemleri, silahlar ve askeri kıyafetler konularını kapsayan eserler yer alır.

Kütüphanemizde Süreli Yayınlar grubunda topladığımız 64 adet dergi başlığı içerisinde toplam 1269 adet süreli yayın ve dergi bulunmaktadır.

Library of Congress Clasification Sistemine Göre Yayın Grafiği

Değerli Kitaplar

Değerli kitaplar başlığı altında topladığımız eserler arasında 16, 18 ve 19. yüzyıllara ait kitaplar bulunmaktadır. Bu kitaplar da Library of Congress Clasification (LCC) sistemine ve EndNot'a kayıtlıdır ancak kitapların eski oluşlarından dolayı dikkatli kullanım gerektirmektedir. Bu nedenle ayrı bir bölümde muhafaza edilmektedirler. Bu alanda topladığımız kitapların bir kısmı içeriklerine göre aşağıda anlatılmaktadır.

Sağlık ve Botanik Konulu Eserler

Dioscorides Pedanius

Dioscorides Pedanius, Roma İmparatorluğu döneminde yaşamış, hekim ve farmakologdur. Osmanlı döneminde, kitaplarda adı Skoridos olarak geçmiştir. Modern botanik biliminin kurucusu olarak kabul edilen Dioscorides,

yaptığı çalışmalarla kendisinden sonra gelen bilim adamlarının çalışmalarına ışık tutmuştur. M.S. 50-70 arasında yazılmış Grekçe, Latince (De Materia Medica "Tıbbi Malzeme Üzerine") isimli 5 bölümden oluşan büyük eseri bulunmaktadır. Eserde 660'den fazla bitkisel, 35 hayvansal ve 90 kadar madde ele alınmıştır. Eser ilerleyen yüzyıllarda Arapçaya *Kitab-al Haşayiş* olarak çevrilmiştir. Bu kitap 1500 yıl boyunca tedavi kitaplarının ana kaynağı olarak kullanılmıştır. Kitapta adı geçen bitkilerin çoğu, Anadolu ve Akdeniz bölgesi bitkileri olup, halen tedavi amacıyla kullanılmaktadır. Bu kitap Anadolu tıbbi bitkiler ve florası hakkında en eski ve en önemli kaynaktır.

M.S. 9. yüzyılda Grekçe'den Süryanice'ye, Süryanice'den Arapça'ya çevrilmiştir. İstanbul Kütüphaneleri'nde birçok Arapça kopyası bulunmaktadır. Süheyl Ünver tarafından iyi bir şekilde incelenen yazmalar Süryanice'den Arapça'ya birkaç kez çevrildiği anlaşılmıştır.

Kitabın orijinal yazması ne yazık ki günümüze ulaşmamıştır. Yunanca olarak yazılmış en eski nüsha 'İstanbul Kodeksi' veya 'Viyana Kodeksi' isimleriyle tanınan yazmadır. Bu yazma 512 yılında Bizans imparatorlarından Anicius Olybrius'un kızı prenses Juliana Anicia adına hazırlanmıştır.

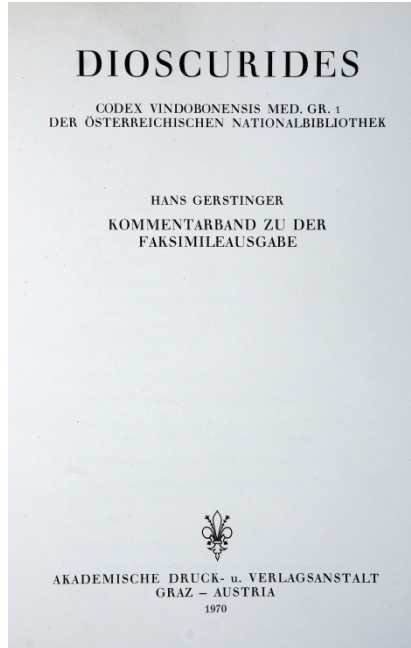
Kanuni Sultan Süleyman (1517-1566)'ın başhekimisi Musa bin Hamon'un oğlundan, Avusturya İmparatoru Ferdinand'ın Sultan Süleyman nezrindeki sefiri O.G. Busbecq'in tavsiyesi üzerine 100 düka altına satın alınarak Viyana'ya götürülmüştür.

O.G. Busbecq'in önerisi üzerine satın alınan bu yazma eser halen Avusturya Milli Kitaplığı'nda muhafaza edilmektedir. Bu yazmada Dioskarides ve Galen'in eserlerinden ayrı olarak son kısmında kuşlarla ilgili bir risale bulunmaktadır. 31x38 cm. büyüklüğünde 984 parşömen sayfadan oluşmaktadır. 392 tam sayfa ve 87 metin içinde olmak üzere 479 renkli bitki resmide

taşımaktadır. Bu resimler botanik tarihi yönünden olduğu kadar sanat tarihi yönünden de önemlidir.

İstanbul'daki Prodromos Petra hastanesinden çıkma olan bu yazmanın, Viyana Devlet Kitaplığına gelmeden önce değişik dil konuşan insanların malı olduğu anlaşılmaktadır. Bu kişilerden bazıları el yazmada bulunan resimlerin kenarlarına, kendi dilindeki o bitkinin ismini yazmıştır. Bitki resimlerinin kenarında Arapça, Farsça, İbranice, Latince ve Türkçe bitki isimleri bulunmaktadır.

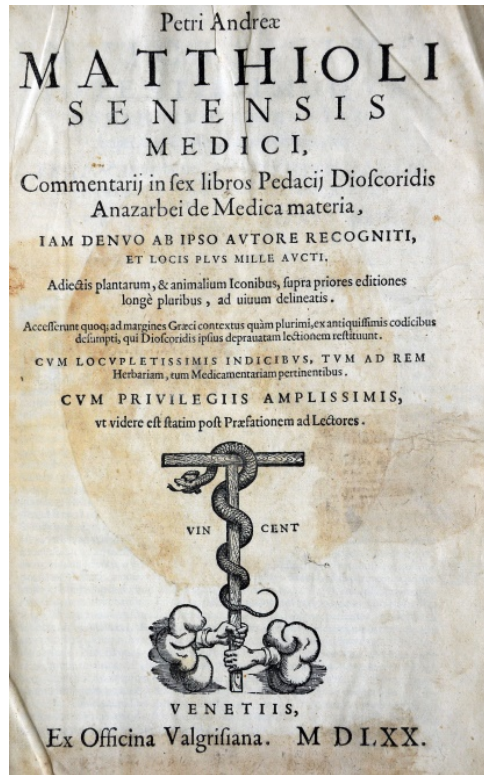
Viyana'da Avusturya Milli Kitaplığında bulunan bu yazmanın ilk tıpkıbasımı, siyah beyaz olarak, 1906 yılında yayınlanmıştır. İkinci tıpkıbasım, renkli olarak, H. Gerstinger tarafından Almanca olarak hazırlanmış olan bir açıklama cildi ile birlikte yapılmıştır. Kütüphanemizde bulunan eser H. Gerstinger tarafından 1970 hazırlanan tıpkıbasımdır.

Dioscorides Pedanius'in Eserinin Tıpkıbasımı

Petri Andrea Mattioli

1501-1577 yılları arasında yaşamış olan P. A. Mattioli ünlü bir doktor ve botanikçidir. Kütüphanemizde, Mattioli'nin tıbbi botanik alanında yazdığı 1570 yılında basılmış olan eseri mevcuttur.

Petri Andrea Mattioli'nin 1570 Tarihli Eseri

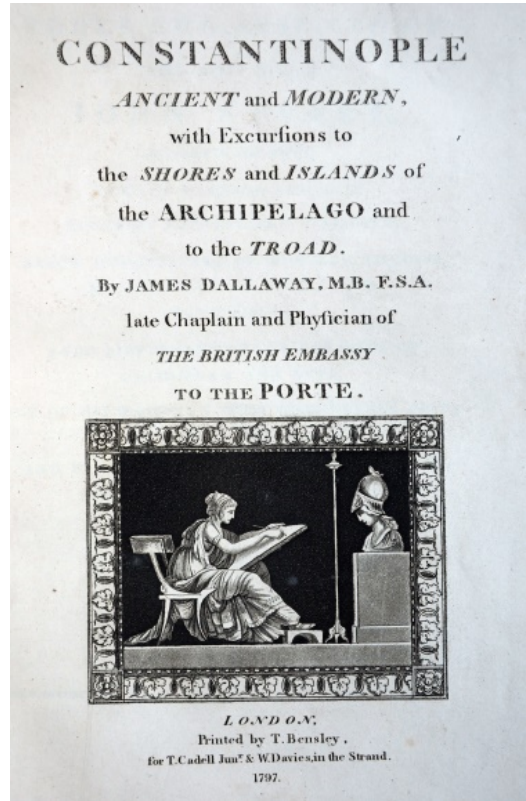
Seyyahlar

Bu bölümde yer alan eserler Osmanlı İmparatorluğu sınırlarında bulunan bölgelerde çeşitli vesilelerle bulunmuş kişilerin gözlemlerini kaleme aldıkları kitaplardan oluşmaktadır. Bazen elçi bazen papaz ya da deniz subayı olarak görev yapan bu kişiler buldukları ya da gezdikleri bölgeler ve şehirlerle ilgili

dönemlerine ait önemli bilgiler iletirler günümüze. Bu kişiler gözlemlerinde buldukların şehir ya da bölgenin topografyasını, geleneklerini bazen de yaşayan insanların giyim şekillerini yaptıkları güzel çizimlerle tasvir ederler. Aşağıda bu değerli eserlerden örnekler verilmiştir.

James Dallaway

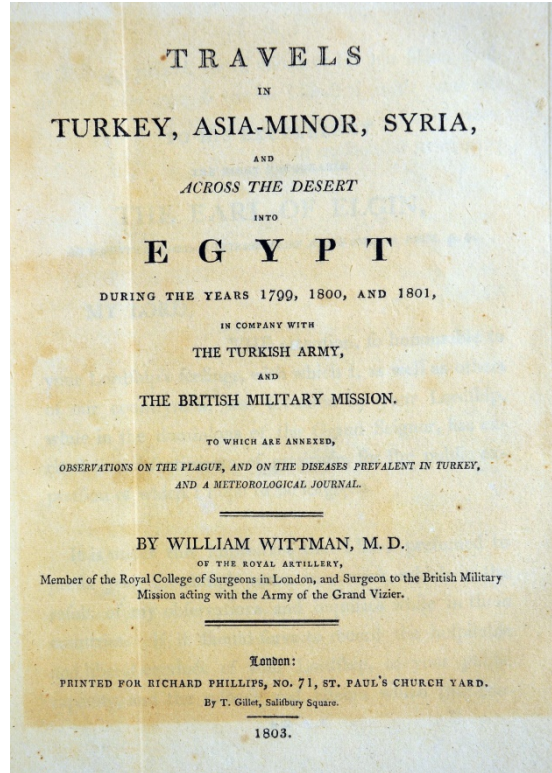
20 Şubat 1763 - 6 Haziran 1864 yıllarında yaşamış İngiliz topoğrafyacı ve yazardır. 1794'te İngiltere'nin İstanbul elçiliğinin hekim ve papazlığına atanmıştır. İstanbul'daki üç yıllık yaşantısının ve gözlemlerinin ürünü olan 1797 basımı *Constantinople, ancient and modern with excursions to the shores and islands of Archipelago and to the Troad* başlıklı kitabı kütüphanemizde bulunmaktadır.

James Dallaway'in 1797 Tarihli Kitabı

William Wittman

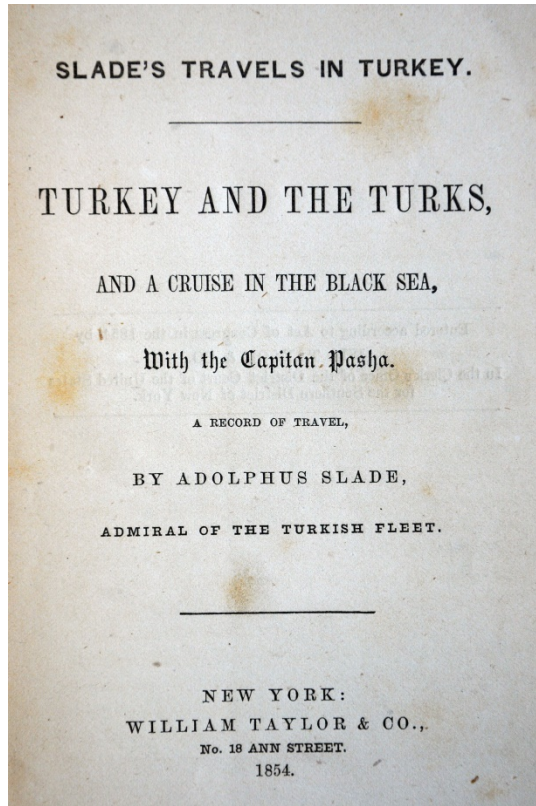
İngiliz asıllı bir ordu görevlisi olan William Wittman, İngiliz donanması ile 1798 sonlarından 1802'ye kadar Osmanlı İmparatorluğunu ziyaret etti. İstanbul'da bir kış geçiren Wittman buradaki anıtları, Beyoğlu'nu, çarşıları, Rum ve Türklerin yaşam biçimleri ve dini bayramları sırasındaki eğlencelerini tarif etmiş ve yörenin hava durumu ve iklimi hakkındaki gözlemlerini de kaydetmiştir. Sestos, Abydos ve Truva antik şehirleri, Kudüs ve Suriye hakkında bilgiler vermiştir. Wittman'nın kitabında, Türklerin ramazan ayı, Rumların paskalya yortusu, veba salgını, yöresel bitkiler ve ürünler gibi konulardan da bahsedilir. 1803 basımı olan kitapta Osmanlı ordusundaki görevlilerin ve yöre insanların giyimlerini gösteren renkli çizimler bulunmaktadır.

William Wittman'ın 1803 Tarihli Kitabı

Adolphus Slade (Müşavir Paşa)

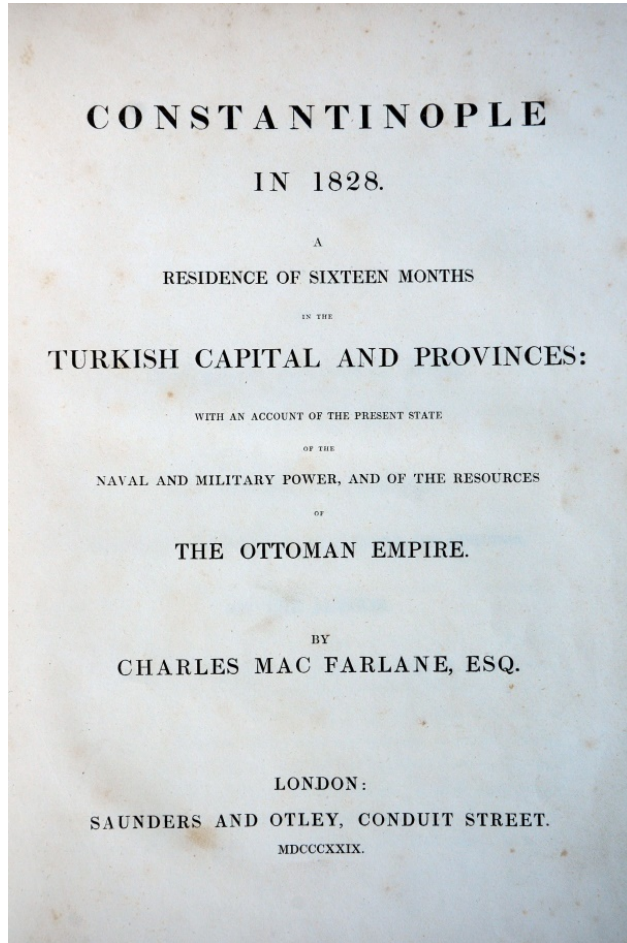
Bir İngiliz deniz subayı olan Adolphus Slade, İstanbul'a ilk defa 1829 da gelmiş 1830, 1831 ve 1832 yıllarında Karadeniz'de seyahatte bulunmuş ve memnun olarak ülkesine dönmüştür. İngiliz uzmanların bahriyede görevlendirilmesi sürecinde kendisi de 1850'de İstanbul'a gönderilmiş ve 1866'ya kadar Müşavir Paşa unvanıyla Türk bahriyesinde önemli hizmetlerde bulunmuştur. Bu süre içinde Osmanlı ülkesini ve toplumunu yakından tanıma fırsatı bulan Slade, Türklere karşı duyduğu sevgiyi, Türk toplumunun misafirperverliğini ve sahip olduğu üstün vasıfları, yazdığı eserlerinde çok güzel bir üslupla ifade etmiştir. Ayrıca Osmanlı idaresinde yaşayan gayrimüslimlerin rahat ve huzur dolu yaşantılarından da örnekler sunarak Türklerin adil idare sistemini de ortaya koymuştur.

Adolphus Slade (Müşavir Paşa)'in 1854 Tarihli Kitabı

Charles Mac Farlane (1799-1858)

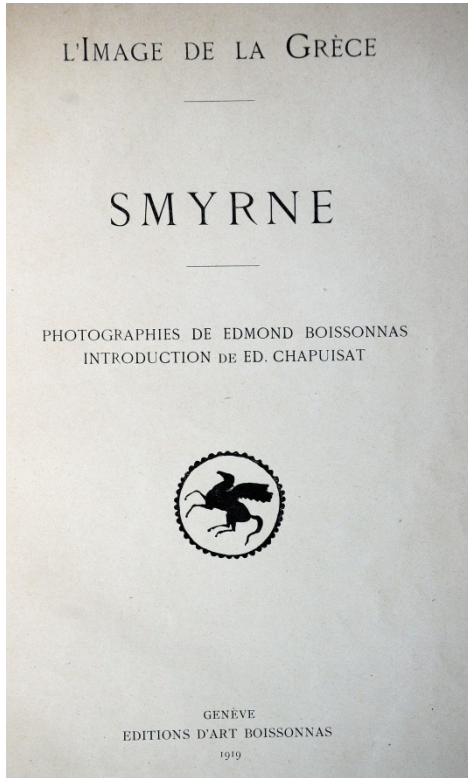
Romanları ve seyahat yazıları ile tanınan İskoç yazardır. 1827’de İstanbul’a gelmiş ve burada on altı ay yaşamıştır. İngiltere’ye döndükten sonra 1829’da Constantinople in 1828 adlı kitabın yayınlanmıştır. İlk defa “Jön Türk” ifadesini kullanması ve “Türkler kahvesiz yaşayamaz” sözü ile tanınır.

Charles Mac Farlane'nin 1829 Tarihli Kitabı

Smyrne

1919 yılı basımı bu eserde Yunan işgali yıllarında İzmir’de Edmond Boissonnas’ın çektiği fotoğraflar ve açıklamaları yer alır.

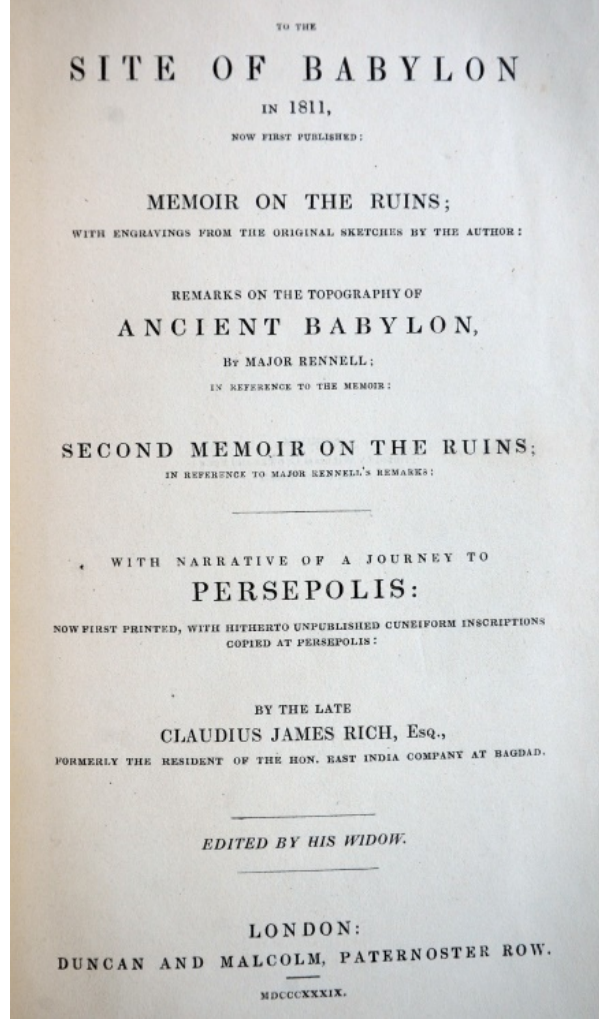

1919 Yılı İzmir Fotoğraflarından Oluşan Kitap

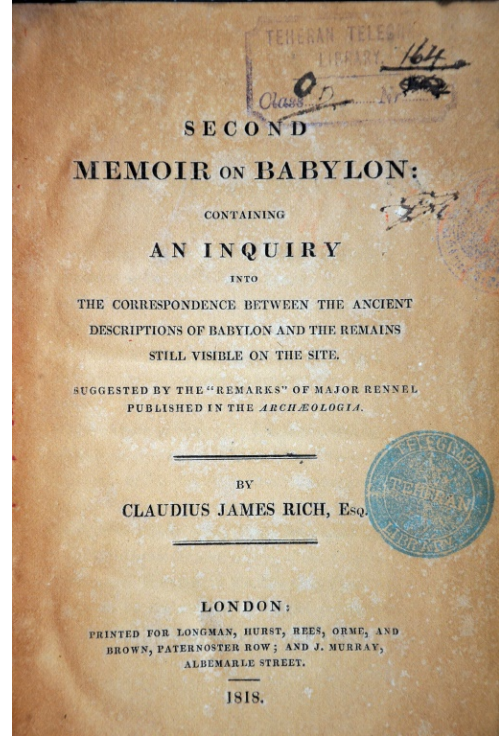
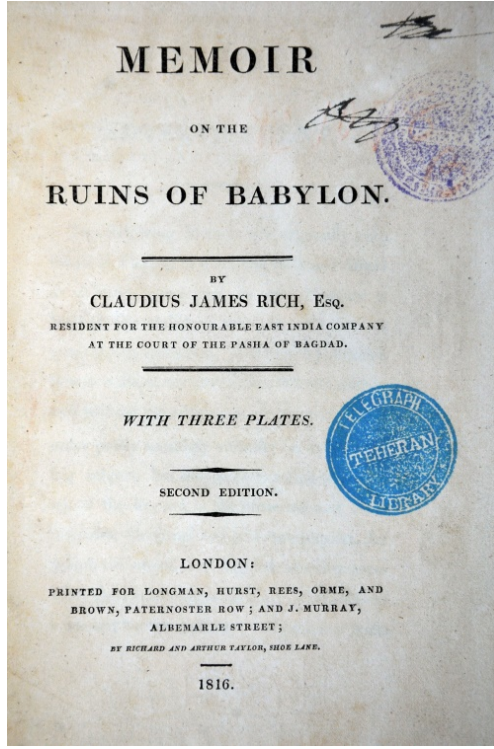
Babylon (Babil)

Babylon kenti ile ilgili kütüphanemizde iki eser bulunmaktadır. İlki İngiliz coğrafyacı ve tarihçi **Major Rennell**'in 1839 basımı, **To The Site of Babylon in 1811** kitabıdır. İkincisi İngiliz gezgin **Cladius James Rich**'in 1816 yılında basılmış olan **Memoir of the Ruins of Babylon** adlı eseri ile 1818 yılı basımı **Second Memoir on Babylon Containing an Inquiry** adlı eserleridir. C.

J. Rich Babil kentinde ilk ciddi araştırmaları yapan ve Mezopotamya'daki arkeolojik araştırmalara öncülük eden kişidir.

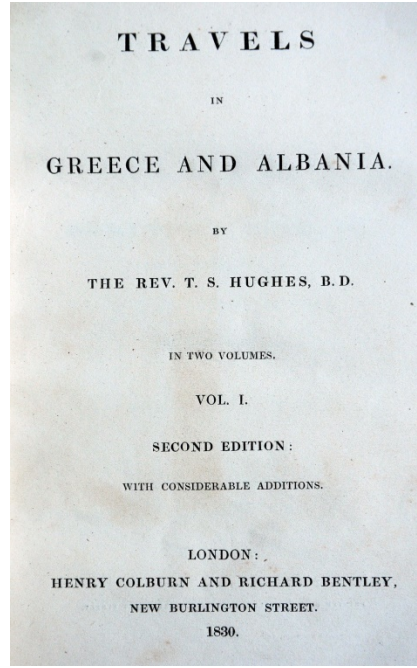
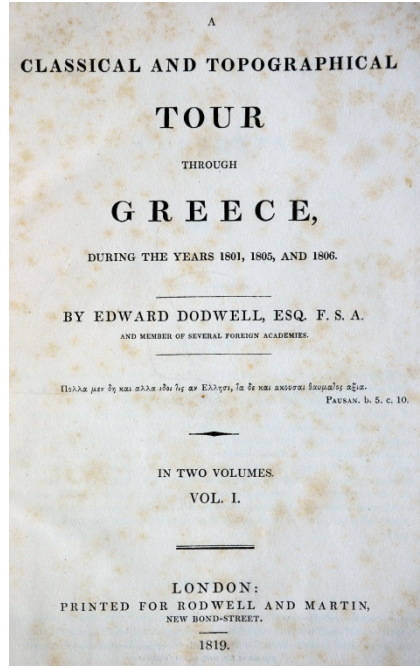
Major Rennell'in 1839 Tarihli Kitabı

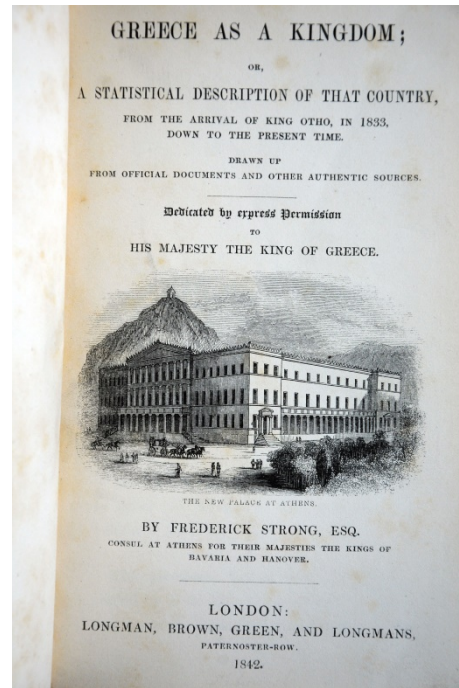
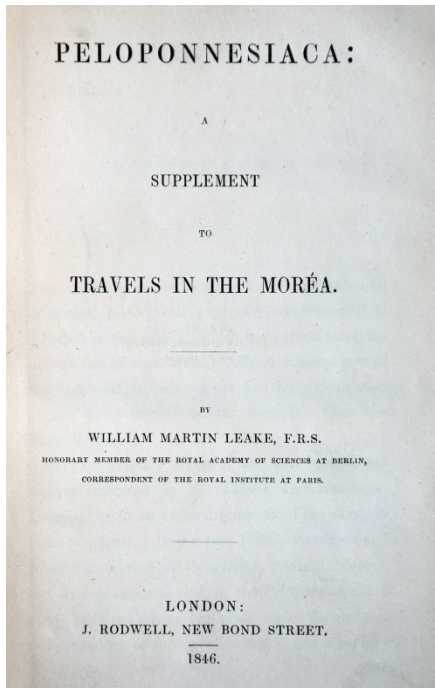
Cladius James Rich'in 1816 ve 1818 Tarihli Kitapları

19. Yüzyılda Yunanistan

Bu başlık altında topladığımız kitaplar, 19. Yüzyılın ilk yarısında Yunanistan yarım adasında, çeşitli vesilelerle bulunmuş yazarların eserleridir. Bunlardan ilki, Edward Dodwell'in 1819 yılı basımı, **A Classical and Topographical Tour Through Greece During the Years 1801, 1805, 1806** adlı kitabıdır. İkincisi, T. S. Hughes'in 1830 tarihli **Travels in Greece and Albania**, diğeri William Martin Leake'in 1846 basımı **Travels in the Morea** ve sonuncusu Frederick Strong'un 1842 basımı **Greece as a Kingdom** adlı eserlerdir. Bu eserlerde 19. yüzyılda Yunanistan ile ilgili neredeyse her türlü bilgiye ulaşılabilir. Ayrıca söz konusu eserlerde bulunan ayrıntılı çizimler anlatıları oldukça zenginleştirir.

Edward Dodwell'in 1819 ve T. S. Hughes'in 1830 Tarihli Kitapları

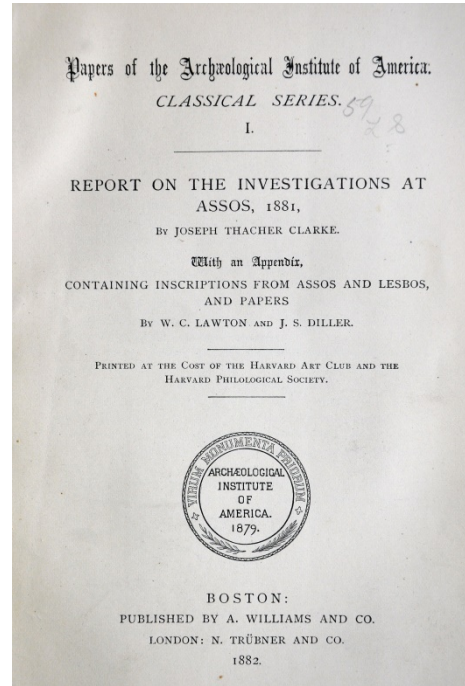

W. Martin Leake'in 1846 ve Frederick Strong'un 1842 Tarihli Kitapları

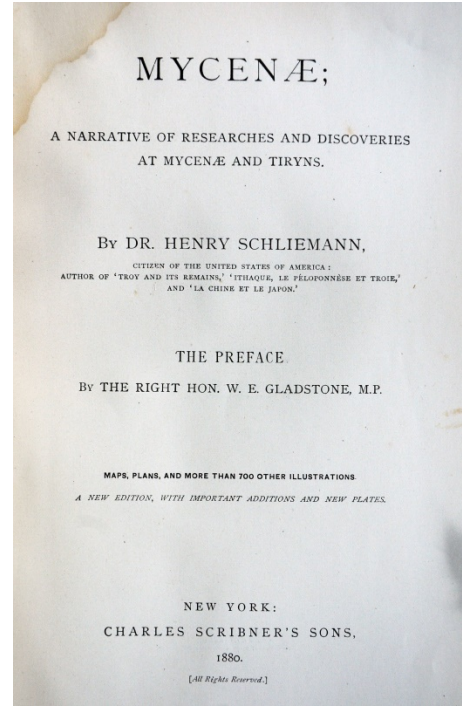
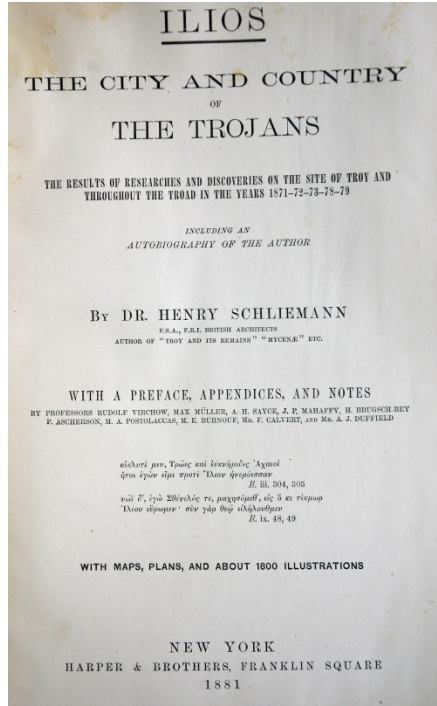
Kazı Raporları

Joseph Theacher Clarke ve Henry Schliemann

Bu bölümde bulunan kitapların konusu antik şehirlerde yapılan ilk kazılardır. Bunlardan ilki Assos kazılarını başlatan **Joseph Theacher Clarke**'ın 1882 yılında basılmış olan **Reports on the Investigations at Assos, 1881** adlı eseridir. İkincisi ise Troia'da ilk kazıları yapan ve Priamos Hazinesi'ni bulan kişi olarak tanınan **Henry Schliemann**'ın 1881 basımı **ILIOS, The City and Country of Troians** adlı eseridir. Kütüphanemizde aynı yazarın 1880 basımı olan **A Narrative of Researches and Discoveries at Mycenae and Tiryns** adlı eseri de bulunmaktadır.

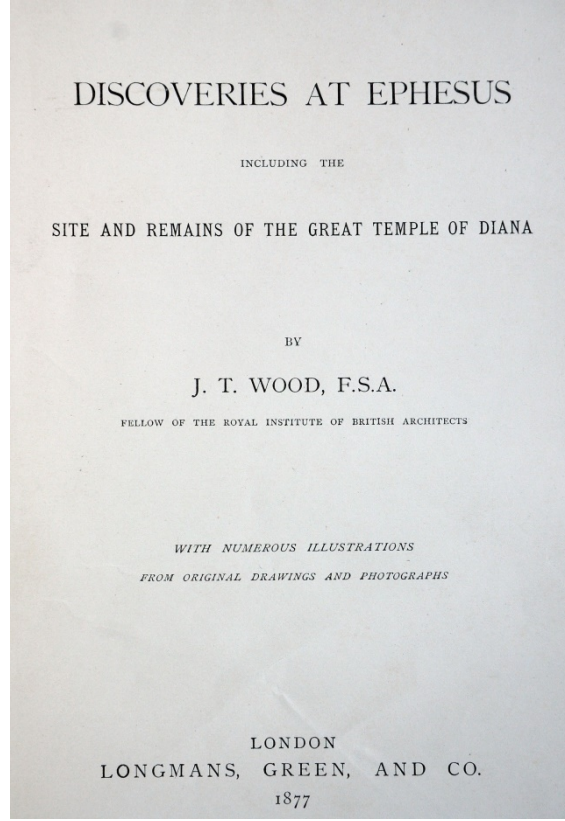
J. Theacher Clarke'ın 1882 Tarihli Kitabı

Henry Schliemann'ın 1881 ve 1880 Tarihli Kitapları

J. T. Wood

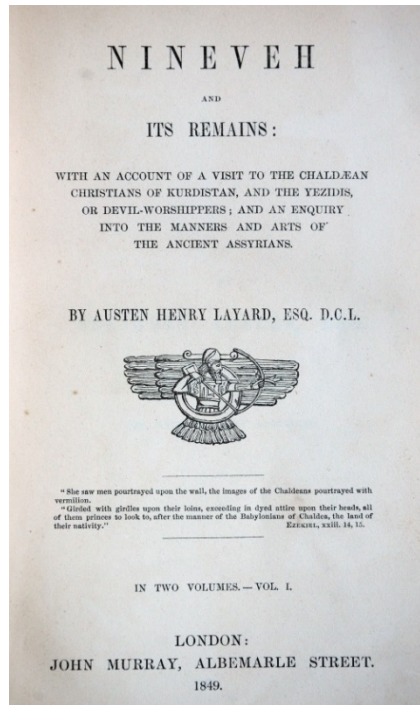
J. T. Wood, Ephesos antik kentinde ilk kazıları yapan kişidir. Wood, antik tiyatrodaki kazılar sırasında bulunduğu Grekçe yazıttan yola çıkarak Ephesos Artemis Tapınağı'nın yerini bulmuştur. Wood, 1877 yılı basımı **Discoveries at Ephesus Including the Site and Remains of the Great Temple of Diana** adlı kitabında Ephesos çalışmalarını ve keşfini anlatmaktadır.

J. T. Wood 1877 Tarihli Kitabı

Austen Henry Layard

Austen Henry Layard, İngiliz arkeolog, çivi yazısı uzmanı, sanat tarihçisi, teknik ressam, yazar ve diplomattır. Niniveh’de yaptığı kazıları ve bölge halklarını anlattığı **Niniveh and Its Remains** adlı kitabı 1849 yılında basılmıştır. Kitap iki ciltten oluşur ayrıca 55X45 cm. boyutlarındaki iki cilt levha bölümünde çok güzel çizimler yer almaktadır.

A. Henry Layard'ın 1849 Tarihli Kitabı

Arkeoloji Bölümü Prof. Dr. Crawford H. Greenewalt Jr., Kütüphanesi
Kütüphanenin Kullanılması